

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រុមប្រឹក្សា
កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌
អង្គភាពគ្រប់គ្រងគម្រោង

លេខ: ០០៨ / ០៨ កហ អ.គ.គ

កំណត់ហេតុ ស្តីពី កម្មវិធីពិភាក្សាផ្លាស់ប្តូរយោបល់លើសកម្មភាពសម្រាប់អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រ
កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការ ជាមួយភ្នាក់ងារអនុវត្ត និងសង្គមស៊ីវិល
សិក្ខាសាលាលើសណ្ឋាគារសាន់ទេ

ឆ្នាំពីរពាន់ប្រាំបី ខែ មីនា ថ្ងៃទី ម្ភៃប្រាំមួយ វេលាម៉ោងប្រាំបី នៅសណ្ឋាគារសាន់ទេ មានរៀបចំសិក្ខាសាលាមួយក្រោមអធិបតីភាពរបស់ឯកឧត្តម សំ សុខផល ជាប្រធានក្រុមការងារបច្ចេកទេសចម្រុះ និងជាអនុប្រធានក្រុមប្រឹក្សាអ្នកច្បាប់នៃទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយកម្មវិធីពិភាក្សាផ្លាស់ប្តូរ យោបល់លើកម្មវិធីសកម្មភាពសម្រាប់អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការ ជាមួយភ្នាក់ងារអនុវត្ត និងសង្គមស៊ីវិល ដោយមានការចូលរួមពីសំណាក់ឯកឧត្តម ប៉ា សុជាតីវង្ស អភិបាលរងរាជធានីភ្នំពេញ និងឯកឧត្តមអភិបាលរងខេត្តកណ្តាល ។

សមាសភាពអ្នកចូលរួមប្រជុំមានដូចបញ្ជីជូនភ្ជាប់ជាមួយ ។

ជាកិច្ចចាប់ផ្តើមឯកឧត្តម ប៉ា សុជាតីវង្ស អភិបាលរងរាជធានីភ្នំពេញ បានសម្តែងកិច្ចស្វាគមន៍ចំពោះគណៈអធិបតីគណៈប្រតិភូនៃក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ឯកឧត្តមអភិបាលខេត្តរងខេត្តកណ្តាល ឯកឧត្តមប្រធានតុលាការក្រុងភ្នំពេញ និងឯកឧត្តមប្រធានតុលាការគំរូខេត្តកណ្តាល និង ភ្ញៀវភិក្ខិយសដែលមានវត្តមានក្នុងអង្គសិក្ខាសាលានាថ្ងៃនោះ ព្រមទាំងថ្លែងអំណរគុណដល់អង្គភាពគ្រប់គ្រង គម្រោងនៃក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។ ឯកឧត្តមបានបញ្ជាក់ថា អង្គសិក្ខាសាលានាពេលព្រឹកនេះ គឺត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយចំណេះដឹងផ្នែកច្បាប់ និងចែករំលែកបទពិសោធន៍ផ្សេងៗ នៃការកែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការ ជូនមន្ត្រីស្ថាប័ន មន្ទីរជំនាញផ្សេងៗ នៅតាមបណ្តាខេត្តក្រុងអោយមាន ការយល់ដឹងកាន់តែប្រសើរឡើងថែមទៀត ។ ឯកឧត្តមអភិបាលរង រាជធានីភ្នំពេញ ក៏ដូចឯកឧត្តមអភិបាលរង ខេត្តកណ្តាលដែរ សុទ្ធតែមានសង្ឃឹមថា សកម្មភាពកំណែទម្រង់របស់ខេត្តកណ្តាល និង រាជធានីភ្នំពេញនឹងអាច ដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងផែនការសកម្មភាពកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលបានទាំងស្រុង ។

បន្ទាប់ពីសន្ទរកថារបស់ឯកឧត្តមអភិបាលរងរាជធានីភ្នំពេញបានបញ្ចប់ ឯកឧត្តមក៏បានប្រកាសបើកអង្គសិក្ខាសាលាក្នុងពេលនោះតែម្តង ។

ឯកឧត្តម សំ សុខផល បានធ្វើបទអន្តរាគមន៍ ជម្រាបជូនអង្គសិក្ខាសាលាអំពីយុទ្ធសាស្ត្រ ចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងអាណត្តិទីបីនៃរដ្ឋសភា ដែលមានកំណែទម្រង់បួនជាស្នូលមាន កំណែ ទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈកំណែទម្រង់កងទ័ព កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការ និងការប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ ក្នុងគោលដៅរួមមួយ គឺអភិបាលកិច្ចល្អ ។

ឯកឧត្តមបានជម្រាបជូនអង្គសិក្ខាសាលាទាំងមូលអំពីដំណើរការនៃការកែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដែលឯកឧត្តមបានលើកឡើងពីរចនាសម្ព័ន្ធនៃក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធ យុត្តិធម៌ ក.ក.ច.ន.យ) ដែលបានបង្កើតឡើង នៅថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២ ដោយមានឯកឧត្តម សុខ អាន ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រី ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងឯកឧត្តម ឌិត មុន្នី ប្រធានតុលាការ កំពូលជាសហប្រធាន ។ បន្ទាប់មក ឯកឧត្តមបានជម្រាបជូនអង្គប្រជុំ អំពីអង្គភាពនៅក្រោមឱវាទ របស់ក្រុមប្រឹក្សា ៖

- អង្គភាពសម្របសម្រួលអចិន្ត្រៃយ៍(អ.ស.ស)ដែលបានបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃទី ១១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០២ ធ្វើជាសេនាធិការរបស់ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធ យុត្តិធម៌ ។
- អង្គភាពគ្រប់គ្រងគម្រោង (អ.គ.គ)ដែលបានបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០២ ដើម្បី ជួយអង្គភាពសម្របសម្រួលអចិន្ត្រៃយ៍ ក្នុងការបំពេញតួនាទីជាសេនាធិការ ។
- ក្រុមការងារបច្ចេកទេសចម្រុះនៅខែមីនា ឆ្នាំ ២០០៥ ដើម្បីជួយសម្របសម្រួលការងារ ជាមួយ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ។

នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៥ រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុម័តនូវឯកសារ ស្តីពីសកម្មវិធី សកម្មភាព អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រ ។

កម្មវិធីសកម្មភាពនេះចែកចេញជាបីផ្នែក ៖

- សកម្មភាពរយៈពេលខ្លី គឺ ២០០៥-២០០៧ (២០០៥-២០០៦)
- សកម្មភាពរយៈពេលមធ្យម និង គឺ ២០០៧-២០០៩ (២០០៦-២០០៨)
- សកម្មភាពរយៈពេលវែង គឺ ចាប់ពីឆ្នាំ ២០០៩ ឡើងទៅ ។

បន្ទាប់ពីបទអន្តរាគមន៍របស់ឯកឧត្តមប្រធានមក ឯកឧត្តមបានអញ្ជើញឯកឧត្តម ជីវ កេង ជា សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាអ្នកច្បាប់ និងជាអ្នកមានបទពិសោធន៍ខាងតុលាការ ដើម្បីបង្ហាញពីការអនុវត្តកម្មវិធី កំណែ ទម្រង់ច្បាប់របស់តុលាការក្រុងភ្នំពេញ ។

ឯកឧត្តម ជីវ កេង បានលើកឡើងនូវបញ្ហាប្រឈមមុខជាច្រើន ដែលត្រូវដោះស្រាយ គឺ៖

- មានភាពមិនប្រក្រតី-ការប្រព្រឹត្តទៅមិនសមរម្យរបស់មន្ត្រីតុលាការ តែធ្វើអោយ ជៈឥទ្ធិ- ពលដល់មជ្ឈដ្ឋានខាងក្រៅ ហើយដែលមានបញ្ហាថ្នាំញៀនថ្នាក់ដល់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌

- បញ្ហាដែលតុលាការភ្នំពេញបានអនុវត្តគួរអោយកត់សំគាល់ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៥ ពេលដែលឯកឧត្តម ចូលមកកាន់តំណែងតុលាការក្រុងភ្នំពេញមាន ៖

- 1- ការអនុវត្តក្រមសីលធម៌របស់ចៅក្រម ដែលឯកឧត្តមបានលើកឡើងថា បញ្ហា ក្រមសីលធម៌ចៅក្រម ជាបញ្ហាសំខាន់ណាស់ ចំពោះចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ។
- 2- ការបណ្តុះបណ្តាលបន្ត ៖ ចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញាទាំងអស់ត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាល បន្តនៅសាលាភូមិន្ទចៅក្រមស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធ យុត្តិធម៌របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ ចំណែកក្រឡាបញ្ជីនៅតុលាការភ្នំពេញ ក៏ត្រូវបាន ធ្វើការបណ្តុះបណ្តាល បច្ចេកទេសជំនាញរយៈពេល៣ខែ ហើយបញ្ចប់ពីរយៈពេលនេះ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវធ្វើការប្រឡង បើសិនជាក្រឡា បញ្ជីណាប្រឡងជាប់នោះអាចបាន ចូលក្នុងក្របខណ្ឌក្រឡាបញ្ជី ។
- 3- ការអនុវត្តក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ៖ នៅទីក្រុងភ្នំពេញ នេះក្រមក្រមនីតិវិធី រដ្ឋប្បវេណី បានចូលជាធរមានមុនគេ ហើយឯកឧត្តមបានជម្រាបថា នេះជា មោទនភាពរបស់តុលាការ ក្រុងភ្នំពេញមានលទ្ធភាព ហើយបានអនុវត្តដោយ ជោគជ័យនូវក្រមនេះនៅតាមបណ្តាខេត្តនានាទាំងអស់ ដោយឡែកតុលាការ ក្រុងភ្នំពេញបានអនុវត្តក្រមនេះយ៉ាងរលូន ចាប់តាំងពីខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧មកម៉្លេះ ។
- 4- លទ្ធផលនៃការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ តុលាការ ក្រុងភ្នំពេញ បានអនុវត្តនូវក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានចូលជាធរមានតាំងពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៧ ដោយមានការឧបត្ថម្ភពីសាលាក្រុងក្នុងការបោះពុម្ព ដោយមាន ដំណើរការ ល្អប្រសើរហើយ ប៉ុន្តែក៏នៅមានចំណុចខ្លះខាតខ្លះដែរ ។

ចំណែកការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រធំៗដែលសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន យើងបានធ្វើដោយជោគជ័យគឺ ៖

- 1- អំពើភេរវកម្ម ៖ យើងបានសហការយ៉ាងម៉ត់ចត់ជាមួយកងកម្លាំងនគរបាល ពិសេស នគរបាលក្រុងភ្នំពេញ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។ ឯកឧត្តមបានលើកឡើងថាចាប់ តាំងពីឆ្នាំ ២០០៥ រហូត មកដល់ពេលនេះ មិនមានការចាប់ជំរិត ឬក៏ការបង្ករភេរវកម្ម ណាមួយឡើយ
- 2- អំពើជួញដូររដ្ឋភេទលើកុមារ និងស្ត្រី ៖ ខាងតុលាការក្រុងបានធ្វើការផ្តន្ទាទោស យ៉ាង សុក្រិត ទៅតាមផ្លូវច្បាប់ ទោះបីជាមានអន្តរាគមន៍ពីខាងភាគីណាក៏ដោយ
- 3- បញ្ហាគ្រឿងញៀន ក៏មានការអនុវត្តចំពោះជនល្មើសផងដែរ
- 4- ចំពោះបទល្មើសឆក់ប្លន់ ខាងតុលាការក្រុងភ្នំពេញបានធ្វើទៅតាមច្បាប់ រួចរាល់ ហើយដែរ

- 5- បញ្ហាបទល្មើសព្រៃឈើ រាជរដ្ឋាភិបាលយើងបានអនុញ្ញាតិ អោយតុលាការក្រុងភ្នំពេញ ចាត់វិធានការរួចរាល់ហើយដែរ មិនថាភីតនៅក្នុងខេត្តណា ឬតំបន់ណានោះទេ គឺត្រូវតែបញ្ជូនមក តុលាការក្រុងភ្នំពេញដែរ
- 6- បញ្ហាអំពើហឹង្សាក្នុងគ្រួសារ តុលាការយើងបានយកចិត្តទុកដាក់ និងមានការគាំទ្រ យ៉ាងពេញ ទំហឹងក្នុងការដោះស្រាយ និងទប់ស្កាត់ក្នុងរឿងនេះ
- 7- បញ្ហាផ្លាស់ប្តូរតុលាការ ១ភាគបួន ដែលត្រូវផ្លាស់ប្តូររៀងរាល់៤ឆ្នាំម្តង ដើម្បីកុំអោយ មានការចាក់ឫសដែលជាហេតុបង្កអោយមានភាពពុករលួយ
- 8- បញ្ហាសហការជាមួយអាជ្ញាធរដែនដី មូលដ្ឋាន នគរបាល កងរាជអាវុធហត្ថ ខេត្ត ក្រុងមានការសហការគ្នាបានល្អ ។ ចំណែកបណ្តាញសារព័ត៌មាន ក៏មិនសូវមានការ លើកឡើងទេ ចំពោះបញ្ហាតុលាការនេះ ហើយក៏មានការទទួលស្គាល់ពីបណ្តា សង្គមស៊ីវិល ចំពោះវិស័យច្បាប់ និងតុលាការ នេះ ។

ឯកឧត្តមបានលើកឡើងផងដែរពីបញ្ហាប្រឈមមុខមួយចំនួន គឺ ៖

- បញ្ហាខ្វះចៅក្រម ៖ បច្ចុប្បន្ននេះចៅក្រមមានចំនួន១៤ នាក់ ចំណែកព្រះរាជអាជ្ញាមាន ចំនួន៧នាក់
- រីឯក្រឡាបញ្ជីតាមយុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌របស់ រាជរដ្ឋា- ភិបាល មានធ្វើការបណ្តុះបណ្តាលបន្តនៅសាលាភូមិន្ទចៅក្រម ។ ហើយចំពោះ ប្រាក់ខែក្រឡាបញ្ជី មានតិចតួច ជាហេតុធ្វើអោយមានការលំបាកដល់ជីវភាព របស់គាត់ ដូច្នេះញ៉ាំងអោយរាំងស្ទះដល់ដំណើរការតុលាការផងដែរ ។

ឯកឧត្តម ខៀវ សាម៉េត ប្រធានតុលាការខេត្តកណ្តាល បានលើកបង្ហាញពីលទ្ធផលជាក់ ស្តែងក្នុងខេត្តកណ្តាល។ ឯកឧត្តមបានលើកឡើងថា បើសិនជាយើងពិនិត្យទៅលើទិដ្ឋភាពរបស់ តុលាការយើងសព្វថ្ងៃ ថា តើមានភាពខ្លាំង ឬខ្សោយ? ហើយបើតុលាការយើងមានភាពខ្លាំង តើហេតុអ្វី យើងចាំបាច់ត្រូវធ្វើការកែទម្រង់ ? ក្នុងពេលនោះដែរ ឯកឧត្តមបានរំលឹកឡើងពីតុលាការក្រោយពីឆ្នាំ ១៩៧៩ ថា កាលនោះយើងគ្មានតុលាការទេ គឺមានត្រឹមតែអ្នកមានវិជ្ជាជីវៈតុលាការប្រហែលជាចំនួន៧ ទៅ ៨ នាក់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នេះនៅពេលនោះ តុលាការនៅមានលក្ខណៈខ្សោយ ដោយខ្វះខាត ធនធានមនុស្សនេះ ។ ផ្អែកតាមយុទ្ធសាស្ត្រ កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការ រដ្ឋាភិបាលបានបង្កើត សាលាភូមិន្ទ នៅក្រោមដើម្បីធ្វើការបណ្តុះបណ្តាលចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា រហូតមកដល់ពេលនេះ បណ្តុះបណ្តាលបានចំនួន៦វគ្គហើយ ថ្មីៗនេះរដ្ឋាភិបាលបានសាងសង់តុលាការនៅ តាមខេត្តក្រុង ចំនួន ០៤ ហើយផងដែរ ។ ឯកឧត្តមបានជម្រាបទៀតថា បញ្ហាអាគារ និងសម្ភារៈមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ហើយ ។ ចំពោះបញ្ហាកិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការមានការប្រែប្រួល និងអភិវឌ្ឍន៍ យ៉ាងខ្លាំងដោយផ្អែក ទៅលើការបណ្តុះបណ្តាលដល់ចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងក្រឡាបញ្ជីជាដើម សុទ្ធសឹងតែជាអ្នកមាន សមត្ថភាព និងផ្អែកទៅលើច្បាប់ក្រមថ្មីដែលត្រូវបានអនុវត្ត ។ ជាចុងក្រោយឯកឧត្តម បានលើក

ឡើងពីការកែលម្អ ពន្ធនាគារអោយស្របតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិដោយមាន ការជួយឧបត្ថម្ភពីប្រទេស ជាដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា ។

ឯកឧត្តម ស្វង លាងហៃ បានធ្វើការបង្ហាញជូនអង្គសិក្ខាសាលាអំពី ដំណើរការនៃការកែ ទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការ និងការរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធនៃក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដែលបានបង្កើតឡើង នៅថ្ងៃ ទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២ ដោយមានឯកឧត្តម សុខ អាន ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងឯកឧត្តម ឌិត មន្ទី ប្រធានតុលាការកំពូល ជាសហប្រធាន ។ ឯកឧត្តមបានបង្ហាញជូន អង្គប្រជុំអំពីអង្គភាពផ្សេងៗ របស់ក្រុមប្រឹក្សាកំណែ ទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដែលរួមមានអង្គភាពសម្របសម្រួលអចិន្ត្រៃយ៍ (PCB) ដែលបាន បង្កើតឡើងនៅថ្ងៃទី ១១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០២ និងអង្គភាពគ្រប់គ្រង គម្រោង (PMU) ដែលបាន បង្កើតឡើងនៅ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០២ ដើម្បីជួយអង្គភាពសម្របសម្រួលអចិន្ត្រៃយ៍ ក្នុងការ បំពេញតួនាទីជាសេនាធិការរបស់ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌។

ឯកឧត្តមបានបញ្ជាក់ជូនថា ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ មានបេសកកម្ម ផ្តួចផ្តើម ជំរុញដាក់ឱ្យដំណើរការ និងតាមដានការអនុវត្តន៍កម្មវិធីនយោបាយ និងកម្មវិធីកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការ ស្របតាមទិសដៅរបស់ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់រដ្ឋ ដែលមានសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ជា ប្រធាន ។

យើងមានចក្ខុវិស័យ មានគោលដៅ មានទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទាំង៧ ហើយទីបញ្ចប់ គឺមាន កម្មវិធីសកម្មភាពសម្រាប់អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រទាំងនោះទៀត ដែលត្រូវបានបែងចែកទៅជា៣រយៈពេលខ្លី រយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង។

នៅក្នុងកម្មវិធីសំណួរ-ចម្លើយ ទាក់ទងទៅនឹងកម្មវិធីសកម្មភាពកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការ

លោក សុខ រឿន ព្រះរាជអាជ្ញារង ក្រុងភ្នំពេញ មានការចាប់អារម្មណ៍គួរបញ្ចូលពាក្យមន្ត្រីជាមួយ ភ្នាក់ងារអនុវត្ត ទើបមានលក្ខណៈពេញលេញ ។

ឯកឧត្តម ប៉ា សុជាតិវង្ស អភិបាលរងក្រុងភ្នំពេញ បានមានប្រសាសន៍កោតសរសើរចំពោះ ការរៀបចំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដែលបានរៀបចំឡើងស្របទៅតាម កម្មវិធីកែទម្រង់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ហើយឯកឧត្តមបានធ្វើសំណូមពរដូចខាងក្រោមនេះ ៖

- 1- សូមអោយមានការរៀបចំជាផ្លូវការ បើសិនជាអាចធ្វើទៅបាននូវយន្តការដោះស្រាយវិវាទក្រៅ តុលាការ ចំពោះបញ្ហាតូចតាច ពីព្រោះវាជាការជួយរំលែកបន្ទុកតុលាការ ។ ឯកឧត្តម បានលើកឡើងថា បើសិនជាដីផ្លូវមិនទាន់មានកម្មសិទ្ធិ ស្របច្បាប់យើងត្រូវដោះស្រាយ តាមរយៈស្វ្រីយេដី បើសិនជាមានកម្មសិទ្ធិរួចហើយនោះ យើងត្រូវដោះស្រាយតាមតុលាការ

ដូច្នេះឯកឧត្តមស្មើ សុំអោយមានការដោះស្រាយវិវាទក្រៅ ប្រព័ន្ធតុលាការមាននៅអាជ្ញាធរ មូលដ្ឋាន ថ្នាក់ឃុំ ។

- 2- សំណូមពរអោយជ្រើសរើសសិស្សចៅក្រមបន្ថែមទៀត ដើម្បីកុំអោយមានការកកស្ទះ សំណុំ រឿងព្រោះថា ក្នុងមួយឆ្នាំរើសត្រឹមតែ៥៥នាក់នោះ មិនគ្រប់គ្រាន់ទេ គួរតែជំរុញផ្នែកធនធាន មនុស្ស នេះអោយបានច្រើនតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។
- 3- ឯកឧត្តមសំណូមពរអោយមានឯកទេសផ្សេងៗនៅក្នុងតុលាការតែមួយ ដូចជាឯកទេសខាង ពាណិជ្ជកម្ម ឯកទេសរដ្ឋបាល និងព្រហ្មទណ្ឌ ជាដើម ។ល។
- 4- ឯកឧត្តមបានលើកឡើងថា ការផ្សព្វផ្សាយនៅមិនទាន់ស៊ីជម្រៅនៅឡើយទេ ដូច្នេះគួរតែមាន ផែនការ និងបណ្តាញច្បាស់លាស់ ឬសហការជាមួយអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលអោយមានលក្ខណៈ ទូលំទូលាយ ដើម្បីអោយបាន ជ្រួតជ្រាបដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

វាក្តិនបានមានប្រសាសន៍ថា តុលាការខេត្តនានា មានការផ្លាស់ប្តូរហើយ នៅឡើយតែប្រធាន តុលាការ ខេត្តកោះកុង ឈ្មោះ កែវ ស៊ីម នេះមិនទាន់ផ្លាស់ប្តូរ ហេតុនេះឯកឧត្តម បានស្នើសុំ អោយក្រុមប្រឹក្សាកំណែ ទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ជួយអន្តរាគមន៍ក្នុងរឿងនេះផង ។

ឯកឧត្តម ជីវ កេង បានមានប្រសាសន៍ថា មានអនុក្រឹត្យផ្លាស់ប្រធានតុលាការខេត្តកោះកុង នេះរួចហើយ ថាត្រូវផ្លាស់ទៅកាន់ខេត្តព្រះវិហារ គ្រាន់តែពុំទាន់បានប្រារព្ធពិធីផ្លាស់ប្តូរតំណែងប៉ុណ្ណោះ។

ទាក់ទងទៅនឹងកង្វះខាតធនធានមនុស្សដែលឯកឧត្តមអភិបាលខេត្តរងក្រុងបានលើកឡើងនោះ ពិតជា ត្រឹមត្រូវ ដែលស្នើសុំអោយជ្រើសរើសចៅក្រមអោយបានច្រើននោះ ឯកឧត្តមបានលើកយក រឿងនេះទៅជម្រាបជូនក្រុមប្រឹក្សា ហើយក្រុមប្រឹក្សាក៏យល់ព្រមក្នុងសំណើនេះដែរ ក៏ប៉ុន្តែនៅមានបញ្ហា ទាក់ទងនឹងថ្នាក់រៀន ព្រោះនៅសាលាភូមិន្ទចៅក្រម បន្ទប់រៀនមិនអាចទទួលសិស្សបានច្រើននោះទេ និងបញ្ហាខ្វះគ្រូបង្រៀនផងដែរ ។ ទាក់ទងនឹងទំនើបនីយកម្មចៅក្រមនេះ ឯកឧត្តមលើកឡើងថា នៅ ស្រុកគេមានជំនាញជាចំដោយឡែកៗពីគ្នា មានផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម រដ្ឋបាល និងស៊ីវិល ។ល។ ប៉ុន្តែ ចំពោះស្រុកយើងដោយសារតែខ្វះធនធានមនុស្ស ដូច្នេះតុលាការយើងកាន់ព្រហ្មទណ្ឌផង ស៊ីវិលផង ។ ចំពោះការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ ឯកឧត្តមយល់ស្របទៅនឹងសំណើរបស់ឯកឧត្តមអភិបាលរង ក្រុងភ្នំពេញ ផងដែរ ។

ឆ្លើយតបនឹងសំណួរថា តើចាត់វិធានការបែបណាដើម្បីអោយតុលាការខេត្តកណ្តាល ទៅជា តុលាការធំ ? ឯកឧត្តម ខៀវ សម័ត មានប្រសាសន៍ថា លោកមានលក្ខន្តិកៈ ៦ យ៉ាង គឺ ៖ អាគារអោយ បានសមរម្យ -សម្ភារៈ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់-ធនធានមនុស្ស-ច្បាប់ជាគោលធំៗ-កិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការ (ត្រួតពិនិត្យសំណុំរឿង) និងឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការ ។ ប៉ុន្តែលោករង់ចាំស្តង់ដារទាំង ១១ ដែល ក្រុមការងារតុលាការធំកំពុងតែរៀបចំ ។

សំណួរមួយទៀតសួរថា ហេតុអ្វីបានជាបទល្មើសព្រៃឈើ មិនចាត់វិធានការនៅកន្លែង ដែលកំពុង មានសកម្មភាពនៅតាមខេត្តនីមួយៗនោះតែម្តង ? ឯកឧត្តម ជីវ កេង បានបញ្ជាក់ថា ប្រសិនបើបទ ល្មើសនោះបិតនៅក្នុងលក្ខណៈតូចតាច យើងអាចធ្វើនៅកន្លែងប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះតែម្តងប៉ុន្តែបើ បទល្មើសព្រៃឈើនោះ មានលក្ខណៈធំៗ យើងត្រូវបញ្ជូនមកតុលាការក្រុងភ្នំពេញ ។

លោក ជំទាវ សម មូនីកា អគ្គនាយករងក្រសួងកិច្ចការនារី បានជម្រាបជូនអង្គសិក្ខាសាលាអំពី សកម្មភាពការងារមួយចំនួនដែលខាងលោកជំទាវបានធ្វើ និងផ្សព្វផ្សាយនូវច្បាប់ទប់ស្កាត់ អំពើហឹង្សា ក្នុងគ្រួសារ និងច្បាប់ស្តីពី ការជួញដូរផ្លូវភេទ ជាដើម នៅតាមបណ្តាខេត្តក្រុង ។

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានធ្វើបទបង្ហាញអំពីគំនូសតារាងស្តីពីភាពជឿនលឿន ជាភាគរយនៃការអនុវត្តកម្មវិធីសកម្មភាពយុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការកម្ពុជា ទៅតាម ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទាំង ៧ ។

- 1- ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទី១ ៖ ស្តីពីការការពារសិទ្ធិសេរីភាពរបស់បុគ្គល ចំណុចសំខាន់ គឺការបង្កើនការយល់ដឹងអំពីសិទ្ធិមូលដ្ឋាន និងពលរដ្ឋវិជ្ជា។ ឯកឧត្តមបានជម្រាបអំពី ភាគរយនៃទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទី១ថា មានចំនួន១៩ សកម្មភាព ក្នុងនោះមាន សកម្មភាពរយៈពេលខ្លីចំនួន ៥ សកម្មភាព ចំណែករយៈពេលមធ្យមមាន ចំនួន៦ សកម្មភាព និងសកម្មភាពរយៈពេលវែងមាន ចំនួន ៨ សកម្មភាព ។
- 2- ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទី២ ៖ ស្តីពីធ្វើទំនើបកម្មក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ ឯកឧត្តមមាន ប្រសាសន៍ថា យើងបានអនុម័តច្បាប់ចំនួន ១១៨ច្បាប់ នៅក្នុងអាណត្តិទី ៣ នៃរដ្ឋសភានេះ ។
- 3- ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទី៣ ស្តីពីការផ្តល់លទ្ធភាពអោយទទួលបានព័ត៌មានច្បាប់ និងតុលាការអោយកាន់តែប្រសើរឡើង បច្ចុប្បន្ននេះយើងកំពុង តែសហការជា មួយបារាំង និងUNDP សហការគ្នាធ្វើយ៉ាងណាអោយច្បាប់នានា បានទៅដល់ ប្រជាពលរដ្ឋ ដោយមាននាយកដ្ឋានរាជកិច្ច ជាអ្នកកំពុងធ្វើកិច្ចការនេះ ។
- 4- ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទី៤ស្តីពីការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវគុណភាពនៃរឿងក្តី និងសេវា ពាក់ព័ន្ធ ។
- 5- ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទី៥ ៖ ពង្រឹងសេវាយុត្តិធម៌ រួមមានអំណាចតុលាការ និងសេវា អយ្យការ
- 6- ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទី៦ ៖ បញ្ចូលយន្តការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ទាក់ទងនឹងយន្តការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការនេះ ក្រសួងមហាផ្ទៃ និង ក្រសួងយុត្តិធម៌ សហការជាមួយ UNDP បានសិក្សារៀបចំយន្តការដោះស្រាយវិវាទ នៅតាមស្រុក ឃុំ នៃខេត្តមួយចំនួន ។
- 7- ទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រទី៧ស្តីពីការពង្រឹងស្ថាប័នវិស័យច្បាប់ និងតុលាការដើម្បី បំពេញអាណត្តិខ្លួនបានសម្រេច ។

កញ្ញា សេង ម៉ាលី មជ្ឈមណ្ឌលអប់រំច្បាប់សហគមន៍ បានសន្និដ្ឋានថាប្រជាពលរដ្ឋអស់ ជំនឿទៅលើស្ថាប័នអ្នកអនុវត្តច្បាប់ ជាពិសេសពាក់ព័ន្ធនឹងដីធ្លីជាដើម និងមួយទៀតគឺការដាក់គំនាប របស់ស្ថាប័នអ្នកអនុវត្តច្បាប់ ដើម្បីយកលុយពីប្រជាពលរដ្ឋ ។

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានមានប្រសាសន៍ថា យើងមិនអាចវិនិច្ឆ័យទៅលើការអះអាង របស់គូភាគីតែម្ខាងទេ ហើយឯកឧត្តមបានមានប្រសាសន៍ទៀតថា ការធ្វើសិក្ខាសាលានាថ្ងៃនេះ គឺចង់ បានការផ្តល់ជាមតិយោបល់ ថាតើមូលហេតុអ្វីបានជាពួកគាត់អស់ជំនឿលើស្ថាប័នអ្នកអនុវត្តច្បាប់ ? ។

លោក លី តៃសេង ជាអគ្គលេខាធិការគណៈមេធាវី បានជម្រាបជូនអង្គសិក្ខាសាលាអំពីការ ចូលរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មរបស់គណៈមេធាវីជាមួយនឹងកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការនេះ ដូចជា ការពង្រីកសកម្មភាពការពារក្តីជូនប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ ដោយសហការជាមួយមេធាវីអង្គការគ្មានព្រំដែន ដែលមានការិយាល័យនៅគ្រប់ខេត្ត ក្រុង ។ លោកបានជម្រាបផងដែរថា សព្វថ្ងៃនេះមេធាវីមានចំនួន ៤៣៦ នាក់ ដើម្បីបំពេញការងារជារៀបរយ ដោយមានថវិកាឧបត្ថម្ភពីខាងរាជរដ្ឋាភិបាល ហើយ កិច្ចការនេះខាង គណៈមេធាវីបានសម្រួលការទាក់ទងកិច្ចសហការ ជាមួយនឹងមន្ត្រីប៉ូលីស និងមន្ត្រី តុលាការជាដើម ។

លោកក៏បានស្នើសុំអោយមានការជួបគ្នាជាញឹកញាប់ រវាងមន្ត្រីពាក់ព័ន្ធក្នុងការអនុម័ត និងកិច្ច- សហការគ្នា ដើម្បីផលប្រយោជន៍រួម និងដើម្បីអោយការងាររលូនទៅមុខ ។

លោក ឈិត ឈួនយ៉ាត មន្ត្រីផ្នែកសិទ្ធិមនុស្សខ្មែរក្រោម លោកបានស្នើសុំអោយសមាជិកឧត្តម ក្រុមប្រឹក្សាអង្គចៅក្រមលាលែងពីតួនាទីក្នុងតុលាការ ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងវិធីនៃការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ ដែលការ ឃុំខ្លួនត្រូវបានអូសបន្លាយមុននឹងសវនាការ លោកសួរថា តើបញ្ហានេះអាចប៉ះពាល់ដល់ សិទ្ធិជនជាប់ចោទដែរ ឬទេ ?

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានឆ្លើយបំភ្លឺថា សំណូមពរដែលលោកបានលើកឡើងខាងលើនេះ ឯកឧត្តមនឹងលើកយកសំណើនេះជូនទៅឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ។ ហើយចំពោះការឃុំខ្លួន ជនជាប់ចោទ នោះអាចមើលបញ្ញត្តិក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

លោកស្រី ពេជ្រ សារុំ ប្រធានកិច្ចការនារី រាជធានីភ្នំពេញ បានសំណូមពរអោយមាន ក្រុមផ្សព្វផ្សាយអំពីច្បាប់ ដើម្បីអោយបានជ្រួតជ្រាបដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ។ លោកស្រីមានប្រសាសន៍ បន្ថែមទៀតថា យើងគួរ ជ្រើសរើសក្រុមការងារណាដែលនៅជិតជិតនឹងប្រជាពលរដ្ឋ ។

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានឯកភាពចំពោះមតិរបស់លោកស្រី ពេជ្រ សារុំ ហើយ ឯកឧត្តម ក៏បានជម្រាបផងដែរថា យើងបានធ្វើការផ្សព្វផ្សាយការងារយើងតាំងពី ឆ្នាំ ២០០៦មកម៉្លេះ ។

លោក ជំទាវ សម មូនីកា បានស្នើសុំអោយធ្វើការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់អោយបានដល់ប្រជាពលរដ្ឋតាមរបៀបជា Street Law នៅតាមបណ្តាភូមិឃុំ ។

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានមានប្រសាសន៍ថា បច្ចុប្បន្ននេះមានអង្គការមួយកំពុងតែរៀបចំសៀវភៅ Street Law ។ ហើយតាមរយៈ Street Law នេះ ឯកឧត្តមបានបញ្ជាក់ថា មិនមានមាត្រាទេ គឺលើកយក បញ្ហាច្បាប់ជាក់ស្តែងមកផ្សព្វផ្សាយតែម្តង ។

ដើម្បីសរុប ឯកឧត្តម សំ សុខផល បានយល់ស្របចំពោះការធ្វើការផ្សព្វផ្សាយនៅតាមបណ្តាខេត្តព្រោះថា នេះជាទិសដៅមួយយ៉ាងសំខាន់ ហើយឯកឧត្តមប្រធានបានអះអាងថា នឹងព្យាយាមពន្យល់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ឬប្រទេសផ្តល់ជំនួយដើម្បីអោយគេយល់ និងព្រមជួយយើងក្នុងការផ្សព្វផ្សាយនេះ ដើម្បីចៀសវាងគេនិយាយថាយើងមិនមានផែនការច្បាស់លាស់ ។ ឯកឧត្តមបានមានប្រសាសន៍ទៀតថា ការធ្វើអង្គសិក្ខាសាលានាថ្ងៃបានផ្តល់នូវចំណុចសំខាន់ៗ យ៉ាងច្រើន ហើយឯកឧត្តមសង្ឃឹមថា ឯកឧត្តមលោកជំទាវអស់លោក លោកស្រីទាំងឡាយ នឹងបន្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ជាបន្តទៀត ។

អង្គប្រជុំពិភាក្សានេះបានចប់សព្វគ្រប់នៅវេលាម៉ោងដប់ពីរថ្ងៃត្រង់នាថ្ងៃដដែល ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០០៨

បានឃើញ និងឯកភាព
នាយកអ.គ.គ

អ្នកធ្វើរបាយការណ៍

ស៊ុយ ម៉ុងលាង

សេង វ៉ាន់ដា

ស៊ុន សិរីរុដ